

TORNJAK ALFI

(bilješka o vjernosti)

Postoje bića koja ne sudjeluju u našoj buci,
ali nas upravo time spašavaju od nje.
Pas kojeg se sjećam živio je u vremenu
kada su se gradovi još oporavljali od povijesti,
kada su fasade nosile ožiljke kao preživjeli ranjenici,
a ljudi učili ponovo hodati istim ulicama.

Nije bio tek čuvar dvorišta.
Bio je korektiv pretjerivanju, mjera protiv ljudske
potrebe da sve objasni. Dolazio bi na poziv,
precizan kao voz iz nekog starog reda vožnje
koji ratovi, ideologije i zaborav nisu uspjeli ukinuti.

Ta jednostavna nehajnost podsjećala je na muziku –
na violončelo koje svira u susjednoj sobi dok se vani
mijenjaju režimi. Na sevdalinku što preživljava
carstva jer ne traži dopuštenje da postoji.

Nije lajao bez razloga. Šutnja mu nije bila praznina
nego oblik pažnje, kao kad čovjek stoji na mostu
i gleda vodu kako nosi granje.

U njegovoj prisutnosti postajalo je jasno
da moral možda nema veze s velikim riječima,
nego s pouzdanošću: doći, ostati,
ne remetiti sklad više nego što je nužno.

Gradovi to znaju. Životinje ponekad također.
Ljudi: samo u rijetkim, gotovo svečanim trenucima.
Činilo mi se da pripada sporijoj metafizici,
onoj koja se ne seli, čak ni kad ljudi moraju.
Metafizici koja ostaje na istom pragu
i čeka da se prognani vrata.

TRIPTIH S EPILOGOM

Sarajevo, grad iz kojeg se odlazi

Odlazak nikada ne počinje na stanici,
ni pod kazaljkom sata.
Počinje u avliji, dok se još osjeća
miris jutarnje kahve iz fildžana,
dok se niz sokak razlijeva tanki dim iz odžaka
i dok neko polijeva prag vodom,
onako kako se oduvijek činilo,
da dan krene hairli.

Grad ostaje, sa svojim česmama i starim pendžerima,
sa golubovima koji se dižu iznad krošnji
kao rasute misli.

Ali u čovjeku nešto zatreperi, kao žica na sazu:
historija, teška i nevidljiva, spusti ruku na rame.

Onaj što odlazi ne nosi kofere koliko nosi sitnice:
škripu kapije, šare na ćilimu,
glas koji u akšam zove na večeru,
i onu posebnu svjetlost koja pada niz kaldrmu
kao da svaka kamenica ima svoje pamćenje.

U egzilu shvatimo: zavičaj nije mjesto
nego mehkoća kojom nas je svijet nekada primao.

Muzika to čuva bolje od nas.
Jedna stara sevdalinka, otpjevana tiho i bez svjedoka,
odjednom vrati čitavu mahalu,
i šadrvan, i behar koji je nekad
sipio po ramenima
kao blagi, prolazni snijeg.

Prostor između – godine bez adrese

Egzil je hod po tankoj žici između jučer i sutra.
Isti kofer.
Isti presavijeni kaputi.
Isti pokušaj da objasniš ko si,
a da pri tom ne izgubiš ono što jesi.

Govoriš drugim jezikom,
ali u grudima ostaje stari ritam.
Kao kad sevdalinka zazvuči tiho,
samo u pamćenju, bez pratnje.
Taj napjev ne traži publiku.
On traži srce koje će ga podnijeti.

U tuđim gradovima naučiš šutjeti drukčije.
Šutnja više nije bliska, nego oprezna.
Smiješak više nije navika, nego odluka.

Ali svake noći, kad se svjetla pogase,
u tebi se otvori jedna mala,
zaboravljena kapija.
I kroz nju prođu: avlija, šadrvan,
komšijin glas,
zveket kašika o tanjir.

Tada shvatiš da identitet nije pasoš.
Identitet je zvuk.
Zvuk koji te prati, čak i kad ga pokušavaš utišati.

Mostar, grad kojem se vraća

Povratak ne liči na pobjedu.
Više liči na duboki uzdah.
Grad te dočeka bez pitanja.
Sunce se lomi o kamen,
Neretva teče smaragdno i hladno,
a vazduh miriše na smokvu i prašinu.

Na sredini – Stari most –
zastaneš.
Zastaneš jer moraš.
Zastaneš jer sve što je bilo
i sve što jeste stoji tu,
u jednom luku.

Voda ispod mosta ne pita ko si bio.
Ne pita kud si hodao.
Ona samo teče.
I dok teče, odnosi gorčinu.
Odnosi strah.
Odnosi riječi koje nisi stigao izgovoriti.

Negdje se začuje harmonika.
 Negdje dijete trči preko kamena.
 Negdje žena prostire veš na suncu.
 Život se, uprkos svemu, nastavlja –
 tvrdo glavo.

Epilog: pjesma kao sklonište

Poezija je ono što ostaje kad se sve drugo raseli.
 Ona je avlija u koju se možeš vratiti bez ključa.
 Ona je minder na koji možeš spustiti umornu dušu.
 Ona je hlad stare kuće u podne,
 kad sunce nemilosrdno prži,
 a ti ipak znaš da postoji zaklon.

Bez nje bi povijest bila samo popis rana.
 S njom, čak i rana dobije oblik, smisao, ime.
 Zato pjesma nije luksuz.
 Nije ni ukras.
 Ona je tih, uporan dokaz
 da čovjek može otići,
 može lutati,
 može se vratiti –
 i ipak ostati cijel.

POETSKA PRISTOJNOST

Juli prži na platou, usred Sarajeva,
 pred staklenim hramom trgovine
 što sebi nadjenu ime ARIA,
 kao da je opera, a ne rasprodaja,
 kao da će Verdi sići niz pokretne stepenice
 i kupiti kilo sniženih uspomena.

Asfalt miriše na plastiku i zaborav.
 Mi prodajemo knjige.
 Knjige – robu koja se ne uklapa
 u fiskalnu kasu epohe.

Promenada ide i ne staje:
 turisti, dijaspora,
 šeširi kao improvizirane zastave

nekim malih privatnih država.
Svi nose kese.
Niko ne nosi rečenicu.

I među njima – on.
Oniži, okrugao, službeno lice za neslužbene poplave,
portparol vode u zemlji koja je odavno žedna smisla.
Liže sladoled ozbiljno, državnički,
kao da daje izjavu za medije o stanju u kornetu.

Iz hladovine šatora
– te naše privremene književne ambasade –
rukom ga prizvah:
Šta bi, bolan, s tobom?
Kakav te vjetar otpuhnu
iz stiha u saopštenje?

On odmahnu.
Onako kako se odmahuje od dosadne muhe,
ili od vlastite savjesti, ako je ikad bila zaposlena.
Ode.
U koloni.
Prema bisti kralja, koji, da može, sišao bi s postolja
i potražio živog sagovornika.

Taj nehaj, to staro balkansko pravo
na uvrijeđenost bez pokrića,
podsjeti me:
neko ga je davno, iz poetske pristojnosti,
nazvao nedarovitim.

I tako je, ničim izazvana,
rođena mržnja.
Kod nas se mržnja uvijek rađa
iz tačne dijagnoze.

Nekoliko dana kasnije,
noć.
Telefon zvoni kao da traži svjedoka.

Javim se bunovan.
A iz slušalice –
ne riječi, ne rečenice, ne jezik –
nego psovke.

Sirove.
 Bljutave.
 Prostački ostrašćene.

Spustim.
 Pomolim se za tehnologiju.
 Telefon opet zazvoni.
 Ime mu sija na displeju
 kao naslov loše zbirke
 o kojoj niko nije htio pisati.

I opet ista bujica.
 Hidrologija uvrede.
 Vodoprivreda psovke.
 Regulisano korito bijesa
 bez ijedne kapi metafore.

Slušam.
 I ništa ne osjećam.
 Jer ravnodušnost je, u nas,
 posljednji oblik prezira.

Tad shvatih, sasvim mirno,
 gotovo naučno:
 Nije on promašio poeziju.
 Poezija je promašila njega.

Ali nije ostao bez dara.
 Ne.
 Samo je promijenio žanr.

I, da budemo poštteni –
 u toj disciplini,
 u toj mračnoj, usmenoj,
 nekanoniziranoj formi –
 iskazao je,
 konačno,
 talenat.